

PROJEKTO „ŠVIETIMO DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS PER MOKYMĄSI
VISĄ GYVENIMĄ, MOTYVACIJOS DIDINIMĄ, INTERAKTYVIAI KURIANT IR DIEGIANT
UGDYMO PROGRAMAS“ NR.EEE-LT08-ŠMM-01-K-02-014

TRUMPAS PRAKTIKOS VADOVAS

AFLATOUN PROGRAMOS DIEGIMO ORGANIZAVIMAS REGIONINIŲ LYGMENIU

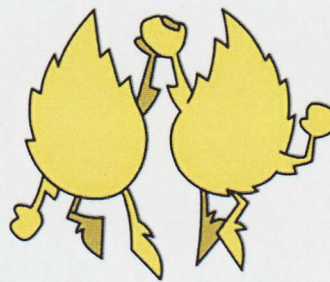
**Socialiniai
įgūdžiai**

+

**Finansinis
raštingumas**

=

VšĮ Trakų švietimo centras, 2016

ŠIANDIEN SPECIALISTAI, MOKSLININKAI IR PRAKTIKAI SUTARIA ĮVARDINDAMI SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ STOKĄ KAIP PAGRINDINĘ SOCIALINĖS ATSKIRTIES PRIEŽASTĮ, TURINČIĄ KAI KADA NET NEPATAISOMĄ NEIGIAMĄ ĮTAKĄ ŽMONIŲ LIKIMAMS, JŲ SOCIALINEI IR PROFESINEI PADĖČIAI. SUDĖTINGIAUSIA YRA VAIKŲ SITUACIJA, KAI SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ TRŪKUMAS ĮSISENĖJA, NĖRA PADEDAMAS PAGRINDAS KITIEMS ĮGŪDŽIAMS SUSIKURTI, SUSIDARO UŽDARAS SKURDO IR ATSKIRTIES RATAS.

TIEK PASAULINĖ, TIEK EUROPINĖ PRAKTIKA RODO, KAD BE KITŲ SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ - BENDRAVIMO, KARJEROS PLANAVIMO, ŠEIMYNINIO GYVENIMO- TAIP PAT YRA LABAI SVARBŪS FINANSINIO RAŠTINGUMO ĮGŪDŽIAI: TAUPYMO, KAUPIMO, PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ PLANAVIMO, PAJAMŲ ĮVAIRINIMO IR DIDINIMO. LIETUVOJE YRA LABAI REIKALINGOS PROFESIONALIOS PROGRAMOS, SKIRTOS ĮVAIRIUS AMŽIAUS VAIKŲ FINANSINIO IR SOCIALINIO RAŠTINGUMO DIDINIMUI.

TURINYS

	Psl.
I. Įžanga:	
• Programos reikalingumas ir jos reikšmė	4
• Vaiko teisės ir Aflatoun programa	4
• Kodėl reikia socialinio ir finansinio raštingumo programos Lietuvoje?	6
• Socialinio ir finansinio raštingumo programos Aflatoun atsiradimo istorija	7
• Aflatoun programos išskirtinumas ir dvasia, vertybinis pagrindas	9
II. Aflatoun – pasauliniu mastu pripažinta vaikų ir jaunimo socialinių ir finansinių įgūdžių ugdymo programa:	
• Kam reikalinga Aflatoun programa ?	10
III. Pagrindiniai Aflatoun mokymo programos komponentai: metodika ir mokymo koncepcija, tinklas:	
• Kaip mes suprantame, kas tai yra „vaikų ir jaunimo socialinis ir finansinis raštingumas“ ?	12
• Kokie yra 5 pagrindiniai mokymo elementai ir ko vaikai jų dėka gali išmokti ?	13
• Aflatoun mokymo programa ir vadovėliai	15
• Pagrindiniai mokymo programos komponentai	18
• Aflatoun programos poveikio įrodymai	19
• Aflatoun tinklas pasaulyje ir partnerystė	20
IV. Programos įgyvendinimas Trakų rajone ir plėtra Lietuvos regionuose	23
V. Išvados	28
VI. Šaltiniai	28

I. ĮŽANGA

PROGRAMOS REIKALINGUMAS IR JOS REIKŠMĖ

Ieškant pažangių studijų metodų ir bendradarbiaujant VŠĮ Trakų švietimo centrui, Lietuvos edukologijos universitetui ir Lietuvos vaikų fondui parengtas projektas kelti švietimo tiekėjų darbuotojų, pedagoginio ir valstybinio personalo kompetencijas diegiant naujas darbo programas, įgalinant juos mokytis visą gyvenimą ir veiksmingai dirbti ikimokyklinėse, bendrojo lavinimo ir neformalaus švietimo įstaigose taikant socialinio ir finansinio raštingumo novatoriškus metodus, kurie atitinka JT Vaiko teisių konvencijos reikalavimus, derina socialines ir ekonomines teises, įtakoja skurdo mažinimo rodiklius.

Vaikų skurdas įsisenėjusi problema Lietuvoje ir kitose pasaulio šalyse.

Vaikų skurdas yra struktūrinis, nes :

- Geografinis (tarp miesto ir kaimo);
- Regioninis (koncentruotas tam tikruose regionuose);
- Etninis (ypač liečiantis tam tikras etnines grupes, pvz. romus);
- Socialinis (liečia tam tikrus sluoksnius);
- Šeimyninis (nepritekliuje yra pasmerktos gyventi gausios šeimos);
- Tarpgeneracinis (persiduoda iš kartos į kartą, kai vaikai pasmerkti skursti, nes gimė skurde).

Statistikos agentūros „Eurostat“ duomenimis 1 iš 4 vaikų Europoje patiria skurdą ir socialinę atskirtį. Užburtą skurdo ratą įmanoma nutraukti tik pasitelkiant kompleksiškas veiklas, apjungiančias bendruomenes ir NVO. Labai patraukli yra tarptautinė vaikų socialinio ir finansinio raštingumo programa Aflatoun.

Kiekviena visuomenė nori, kad jos vaikai užaugtų sumanūs, sąmoningi piliečiai, kurie dirbtų savo bendruomenės labui. Tačiau pasaulyje vis dar pažeidžiamos Vaiko teisės, suteikiančios jiems galimybę saugiai gyventi, visapusiškai tobulėti ir įsitraukti į aktyvią veiklą. Tiek išsivysčiusiose, tiek besivystančiose šalyse vaikai patiria smurtą, seksualinę prievartą ir išnaudojimą, verčiami vartoti narkotikus. Didelė dalis vaikų pradėję lankyti mokyklą, jos nebaigia. Jeigu nepaisoma Vaiko teisių, negalima tikėtis, kad jie užaugę bus rūpestingi, produktyviai dirbs ir gerbs kitų teises. Teisių pažeidimai nėra vien asmeninės kančios priežastis. Jie taip pat gali pasėti politinių ir socialinių neramumų, net ginkluotų konfliktų sėklą. Teisių problema tiesiogiai ar netiesiogiai liečia kiekvieno gyvenimą.

VAIKO TEISĖS IR AFLATOUN PROGRAMA

Viso pasaulio vaikai turi žinoti savo teises, suvokti jų esmę, užjausti tuos, kurių teisės pažeidžiamos ir imtis veiksmų, kad apgintų savo ir kitų teises. JT Vaiko teisių konvencija yra Jungtinių tautų susitarimas, skelbiantis teises, garantuojamas vaikams. Joje nurodomi pagrindiniai vaikų gerovės kriterijai skirtingose jų raidos

etapuose. Šalys, pasirašiusios Vaiko teisių konvenciją, pasižada vykdyti jos reikalavimus. Ši konvencija yra pirmas teisėtas pasaulinės reikšmės Vaiko teisių kodeksas žmonijos istorijoje. Ji apima visus klausimus, susijusius su vaikais.

Tarptautinė socialinio ir finansinio raštingumo programa Aflatoun remiasi Vaiko teisių konvencijos nagrinėjimu, analizavimu, praktiniais mokymais kaip suderinti socialines ir ekonomines teises. Kad įsitrauktų į veiklą, ginančią Vaiko teises, reikalingas mokymo procesas ir ne vien žinios. Mokymo procese svarbiausia yra teisių problemų nagrinėjimas. Labai svarbi atmosfera grupėje, kur kiekvienas yra vertinamas ir gerbiamas, kur nėra jokio šališkumo ir diskriminacijos ir išklausoma kiekvieno nuomonė. Mokymasis bus efektyvus tik tuomet, kai vaikai gaus ne tik žinių, bet ir įgūdžių. Dirbdami su vaikais suaugusieji turi žinoti, jog yra daug labai subtilių ir asmeniškų problemų, susijusių su teisėmis. Gali būti vaikų, patyrusių skurdą, prievartą, žiaurų elgesį su jais, išsiskyrimą ar diskriminaciją. Reikia gerbti jų teisę į slaptumą.

Socialinio ir finansinio raštingumo programa Aflatoun moko vaikus socialinių ir finansinių įgūdžių jau nuo trejų metų amžiaus. Ši programa apima daugiau, nei vien finansinį raštingumą, nes jos pamatas yra JT Vaiko teisių konvencija, kuri sako, kad žmogus yra harmoninga asmenybė, kad turi būti derinamos socialinės ir ekonominės teisės.

Vaiko teisių konvencija yra svarbus teisinis dokumentas, apibrėžiantis pagrindinius vaiko poreikius sveikam, saugiam gyvenimui ir vystymuisi bei nustatantis tarptautinius valstybių įsipareigojimus, apibrėžiantis standartus, kaip, kokiais būdais valstybės sieks užtikrinti vaiko gerovę ir jo teisę į laimingą vaikystę ir gyvenimą. Vaiko teisių konvencijos įgyvendinimas praktikoje užtikrina nuoseklų, tęstinį ir geresnį skirtingų socialinių institutų ir institucijų, dirbančių vaiko teisių ir vaiko gerovės srityje, veikimą.

Lietuvos visuomenėje trūksta tinkamo vaiko teisių ir **Vaiko teisių konvencijos paskirties supratimo**. Vaiko teisių konvencija įpareigoja suaugusius visuomenės narius, o ypač ugdomąją veiklą praktikuojančius (tėvus, pedagogus ir kt.) įgyvendinti vaiko teises. Tam būtina jas išmanyti, nes jeigu apie teises nežinoma, tai tolygu lyg jų nebūtų visai. Vis dėlto šalyje vyrauja neigiamas požiūris į vaiko teises ir Vaiko teisių konvenciją – daugelis visuomenės narių mano, kad vaikų turimos teisės lemia jų netinkamą elgesį ir apriboja suaugusiųjų galimybes auklėti ir auginti vaikus (klaidingai manoma, kad suaugusieji negali paprieštarauti arba sudrausminti vaikų). Netgi tarp specialistų trūksta supratimo, kad Vaiko teisių konvencija – tai rimtas tarptautinis dokumentas, kuris įpareigoja valstybę skirti visas galimas priemones vaiko gerovei užtikrinti ir padėti šeimai tinkamai auklėti bei auginti vaikus.

Pačių vaikų nuomonė apie gerovę šalyje taip pat nėra gera. UNICEF 29 valstybėse atliktas tyrimas rodo, kad Lietuva atsiduria žemiausiose vietose pagal santykių šeimoje kokybės vertinimą, o vaikai Lietuvoje jaučiasi nelaimingiausi, palyginti su savo bendraamžiais kitose Europos šalyse. Bendra vaikų situacija Lietuvoje rodo, kad vaiko teisių įgyvendinimas ir apsauga neapsiriboja vien naujų įstatymų ir kitų teisės aktų priėmimu, rūpinimusi materialine gerove – kartu turi būti plėtojamos

priemonės, skatinančios pagarbą vaiko teisėms, tinkamą jų supratimą, vaiko asmenybės lygiavertį priėmimą, užtikrinančios šeimos gerovę ir galimybes šeimai tinkamai rūpintis vaiku.

KODĖL REIKIA SOCIALINIO IR FINANSINIO RAŠTINGUMO PROGRAMOS LIETUVOJE?

2015 m. organizacijos „Child & Youth Finance International“ atlikto tyrimo duomenimis, finansiniai vaikų ir jaunuolių gebėjimai yra ne tik susiję su geresniu asmeninių finansų valdymu ateityje, bet ir veikia, atrodytų, su finansais nesusijusias sritis. Tyrimo rezultatai rodo, jog vaikų finansinės žinios ir įgūdžiai turi įtakos jų psichologinei sveikatai, akademiniams pasiekimams. Tikėtina, kad turintys santaupų jaunuoliai studijuos universitete ir baigs aukštąjį mokslą – kuomet didesnė vaiko santaupų suma, tuo daugiau kartų išauga sėkmingo aukštojo mokslo baigimo tikimybė. To paties tyrimo duomenimis akivaizdu, kad didžiausia nauda gaunama, kai finansinės priemonės ir įrankiai eina koja kojon su finansiniu ir socialiniu švietimu ir tinkamais pavyzdžiais aplinkoje.

Vertinant mūsų šalies padėtį – vaikų sąskaitas ir santaupas bankuose – Lietuva nuo pažangiausių šioje srityje valstybių Norvegijos, Vokietijos, Olandijos, Australijos atsilieka tris kartus, nuo kaimyninės Lenkijos – dvigubai. Esame panašioje padėtyje kaip Indonezija ir Hondūras.

Suaugę daugelis iš mūsų moka skaityti. Mes peržengėme nesėkmių ruožą iki tol, kol tapome raštingi, tačiau daugeliui suaugusiųjų trūksta vienos raštingumo formos – finansinio raštingumo. Žemiau pateikiamoje lentelėje yra nurodoma apibendrinta situacija Lietuvoje.

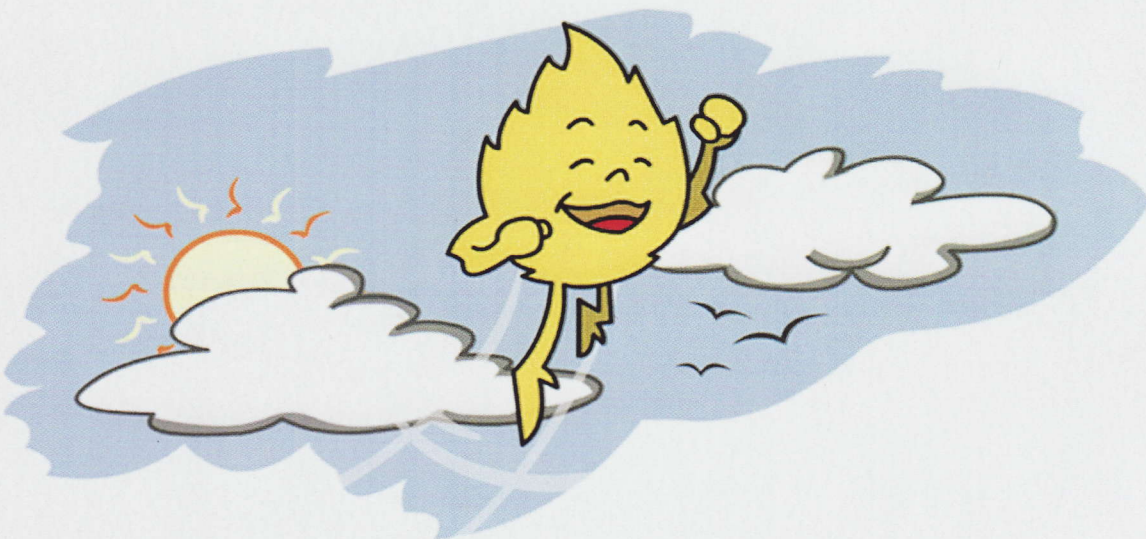
Finansinė įtrauktis Lietuvoje (2011 m.)

Sąskaita oficialioje finansų įstaigoje (% amžius 15+) 74%	Sąskaita valstybinėms išmokoms gauti (% amžius 15+) 29%	Skolinosi iš finansų įstaigoje praėjusiais metais (% amžius 15+) 6%
Sąskaita oficialioje finansų įstaigoje, moterys (% amžius 15+) 76%	Sąskaita perlaidoms gauti (% amžius 15+) 11%	Skolinosi iš šeimos arba draugų praėjusiais metais (% amžius 15+) 25%
Sąskaita oficialioje finansų įstaigoje, pajamos, riba 40% (% amžius 15+) 67%	Turėjo santaupų finansų įstaigoje praėjusiais metais (% amžius 15+) 20%	Debeto kortelė (% amžius 15+) 61%
Sąskaita atlyginimui gauti (% amžius 15+) 40%	Taupė taupymo klube praėjusiais metais (% amžius 15+) 4%	Kredito kortelė (% amžius 15+) 13%

SOCIALINIO IR FINANSINIO RAŠTINGUMO PROGRAMOS AFLATOUN ATsirADIMO ISTORIJA

Indijos mokslininkai ir praktikai sukūrė programą, kad turtingų ir neturtingų šeimų vaikai, mokydamiesi kartu, sužinotų apie vienas kito gyvenimą. Patirtis parodė, kad vaiko teisių mokytis galima kovojant su išankstiniais nusistatymais ir diskriminacija. Programos plėtra iš miesto į kaimo vietas leido įtakoti, kad patys versliausi vaikai, kurie anksčiau palikdavo šalį ir tapdavo gatvės vaikais ar dirbančiais miestuose, išnaudotų savo kūrybiškumą ir energiją namuose. Tam sukurtos taupymo grupės, turėjusios lemiamą įtaką Aflatoun programos plėtrai.

- Kas yra Aflatoun ? Tai ugnies kamuolys, atskridęs iš kosmoso erdvės, kuris įkvepia vaikus tyrinėti, mąstyti ir pažinti juos supantį pasaulį veikiant, skaitant istorijas ir žaidžiant linksmus ir įtraukiančius žaidimus. Šis pavadinimas kilo Indijoje, nes šiuo vardu yra vadinamas vaikų mėgiamas geraširdis Bolivudo personažas. Taip pat Aflatoun yra arabų kilmės žodis, kuriuo vadinamas graikų filosofas Platonas, kuris skatino idealistinę pilietybės sampratą. Abu herojai kovojo už idealistinį pasaulį, todėl šis vardas labai pritiko vaikų mokymo programos pavadinimui. Toliau tekste bus vartojamas tarptautinis Aflatoun (liet. Aflatun) pavadinimas. Jo simbolis yra geltonos spalvos liepsnojantis besišypsantis delnas.

- 1991 m. TATA Socialinių mokslų mokyklos Visuomenės mokslų fakulteto Mumbajuje (Indija) mokslininkai tyrė gatvės vaikų situaciją, vykdė programą, skirtą jų ugdymui. 1992 m. Mumbajuje buvo daug prievartos atvejų tarp etninių grupių. Mokslininkai nusprendė, kad skirtingos kilmės vaikai turi galimybę susitikinėti ir bendrauti, tuo būdu dingsta baimė ir jų išankstinis neigiamas nusistatymas. Be to, jie į programą įtraukė ir turtingų šeimų vaikus, ir kitų etninių grupių vaikus. Jie mokė vaikus, kad jie visi yra lygūs ir kad jie visi turi

vienodas teises. Programa prasidėjo nuo Vaiko teisių mokymo. Vėliau pereita prie finansinių patarimų. Dauguma jų išgyveno gatvėje, nes buvo vykdomi smulkūs projektai, kuriems reikėjo ekonominių žinių. Taip atsirado subalansuotas socialinis ir finansinis požiūris.

- Viena iš programos pradininkių yra Jeroo Belimoorija (Džeru Bilimurija), kilusi iš Indijos. Vėliau ji išvyko į Amsterdamą (Nyderlandai) ir gyvendama ten nusprendė išbandyti jos su kitais bendraminčiais kurtą socialinio ir finansinio raštingumo programą kitose šalyse.
- Pilotiniame projekte dalyvavo 10 šalių. Partnerių organizacijoms buvo išdalinti Indijoje sukurti vadovėliai su prašymu pritaikyti juos savo šalies vaikams atsižvelgiant į kiekvienos šalies kultūrą ir papročius. Pilotinis projektas buvo sėkmingas.
- 2005 m. sukurta tarptautinė ekspertų grupė tobulino programą, įkurtas Aflatoun organizacijos Sekretoriatas Amsterdame (Nyderlandai). Aflatoun Sekretoriatas yra negausus, atstovaujamas įvairių tautybių darbuotojų. Jis yra valdomas kompetentingos valdybos, kuriai yra periodiškai atsiskaitoma. Valdyba atstovauja visus pasaulio regionus, kuriuose ši programa veikia. Sekretariate dirba atsakingi už įvairius regionus darbuotojai, kurie rūpinasi Aflatoun programos plėtra. Lietuvos vaikų fondas palaiko nuolatinius ryšius, dalyvauja konferencijose, pasauliniuose ir Europos šalių bendruose partnerių organizacijų projektuose, kelia savo darbuotojų profesinę kompetenciją.
- 2008 m. socialinio ir finansinio švietimo programos plėtros pradžią paskelbė Nyderlandų princesė Maxima. Kampanijos tikslas buvo per 3 metus pasiekti 1 milijoną vaikų 75-iose šalyse, tikslas buvo pasiektas ir viršytas.
- 2012 m. prie Aflatoun programos prisijungė Lietuvos vaikų fondas. Lietuvoje yra specialistė, Aflatoun programos Vyresnioji regioninė meistrė trenerė/ instruktorė Loreta Trakinskienė, kuri organizuoja Aflatoun mokymus ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje.
- 2014 m. Lietuvos vaikų fondas kartu su Aflatoun sekretoriatu organizavo mokymus Lietuvos, Latvijos ir Lenkijos partnerių organizacijų darbuotojams. Taip pat organizuota „Apvalaus stalo“ diskusija, kurioje dalyvavo Lietuvos Banko, LR Švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos edukologijos universiteto, Lietuvos socialinių pedagogų asociacijos ir kitų suinteresuotų organizacijų atstovai.
- 2015 m. VšĮ Trakų švietimo centras, Lietuvos edukologijos universitetas ir Lietuvos vaikų fondas parengė bendrą projektą, skirtą Aflatoun programos įgyvendinimui Lietuvoje.

- 2016 m. laimėtas projektinis konkursas ir skirtas finansavimas VŠĮ Trakų švietimo centro, Lietuvos edukologijos universiteto ir Lietuvos vaikų fondo projektui „Švietimo darbuotojų kvalifikacijos kėlimas per mokymąsi visą gyvenimą, motyvacijos didinimą, interaktyviai kuriant ir diegiant ugdymo programas“ (Nr.EEE-LT08-ŠMM-01-K-02-014).

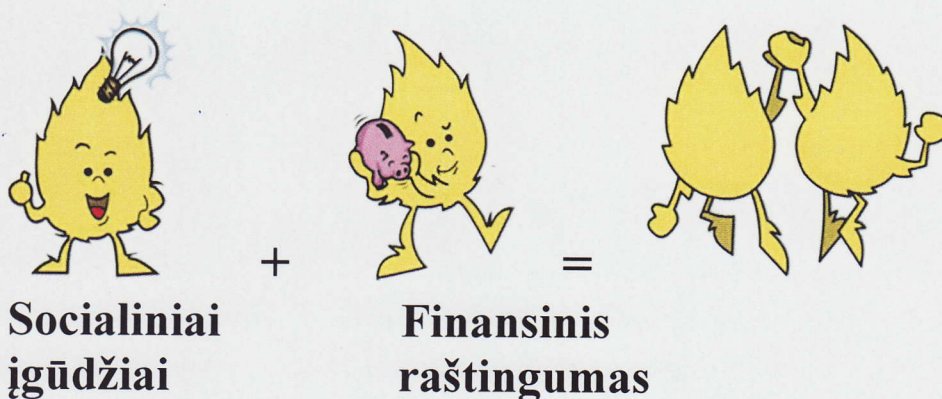
AFLATOUN PROGRAMOS IŠSKIRTINUMAS IR DVASIA, VERTYBINIS PAGRINDAS

Aflatoun programos išskirtinumas: holistinė programa, skirta propaguoti vaikų teises per jų įgalinimą vystant jų finansinį, ekonominį ir socialinį raštingumą, įgalinant juos dalyvavimui (angl. participation) ir paverčiant juos bendruomenės „pokyčių agentais“.

- Aflatoun mokymo programos apima tiek socialines, tiek finansines temas.
- Vaikai mokosi apie save, Vaiko teises, taupymo pagrindų, pagrindinių finansinių sąvokų ir verslumo.
- Pagrindinis Aflatoun programos tikslas yra mokymas, kurio centre yra vaikas, kuriam suteikiama erdvė išreikšti save, veikti savarankiškai ir spręsti praktines problemas kartu.

Visose situacijose yra taikomas metodas „pažink, mąstyk, analizuok ir imkis veiksmų !“. Mokomasi dainuojant, vaidinant ir šokant, žaidžiant, kuriant taupymo klubus, vykdant socialinius projektus, praktines verslumo iniciatyvas.

Aflatoun programa grindžiama įsitikinimu, kad vaikai visame pasaulyje turi turėti supratimą apie savo teisę ir pareigas. Be to, jie taip pat turėtų žinoti finansines priemones, reikalingas įgyvendinti savo teises. Todėl programa apima du pagrindinius mokymosi polius: socialinių įgūdžių ir paraleliai finansinį ir verslumo švietimą.

II. AFLATOUN – PASAULINIŲ MASTŲ PRIPAŽINTA VAIKŲ IR JAUNIMO SOCIALINIŲ IR FINANSINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO PROGRAMA

Aflatoun misija:

Stimuluoti vaikus ir jaunimą įgalinti save socialiai ir ekonomiškai tam, kad gerintų savo gyvenimą bei kurtų teisingesnį pasaulį.

KAM REIKALINGA AFLATOUN PROGRAMA?

Aflatoun programa reikalinga, kad vaikai ir jaunimas:

- dalyvautų veikloje, kuria siekiama jų gerovės;
- mokytųsi gyvenimo įgūdžių;
- praktikuotų lėšų kaupimą;
- dalyvaudami programos veikloje taptų motyvuoti, įgytų verslumo įgūdžių;
- taptų Aflatoun pasaulinio tinklo dalimi - labiau išsilavinusios ir apsišvietusios ateities kartos dalimi.

AFLATOUN SEKRETORIATO TIKSLAI:

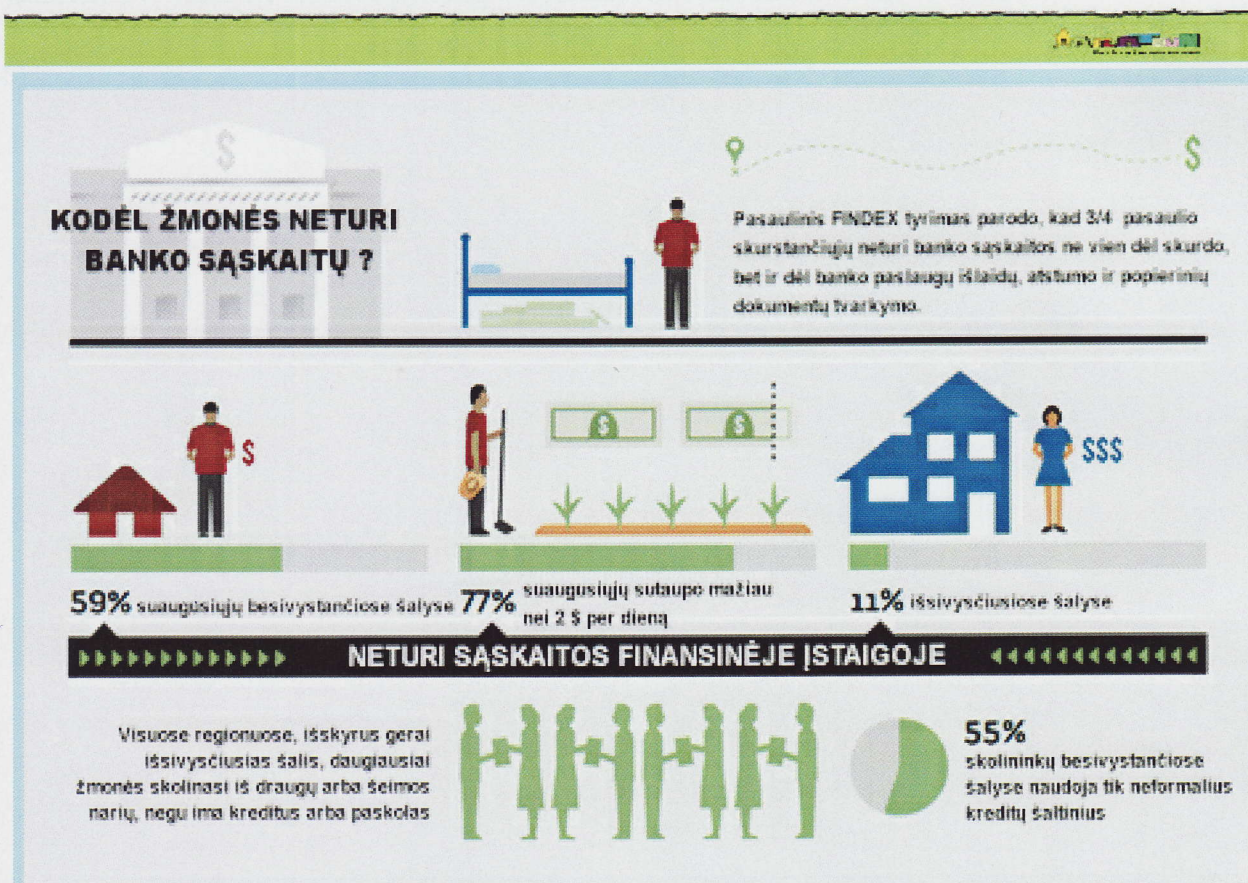
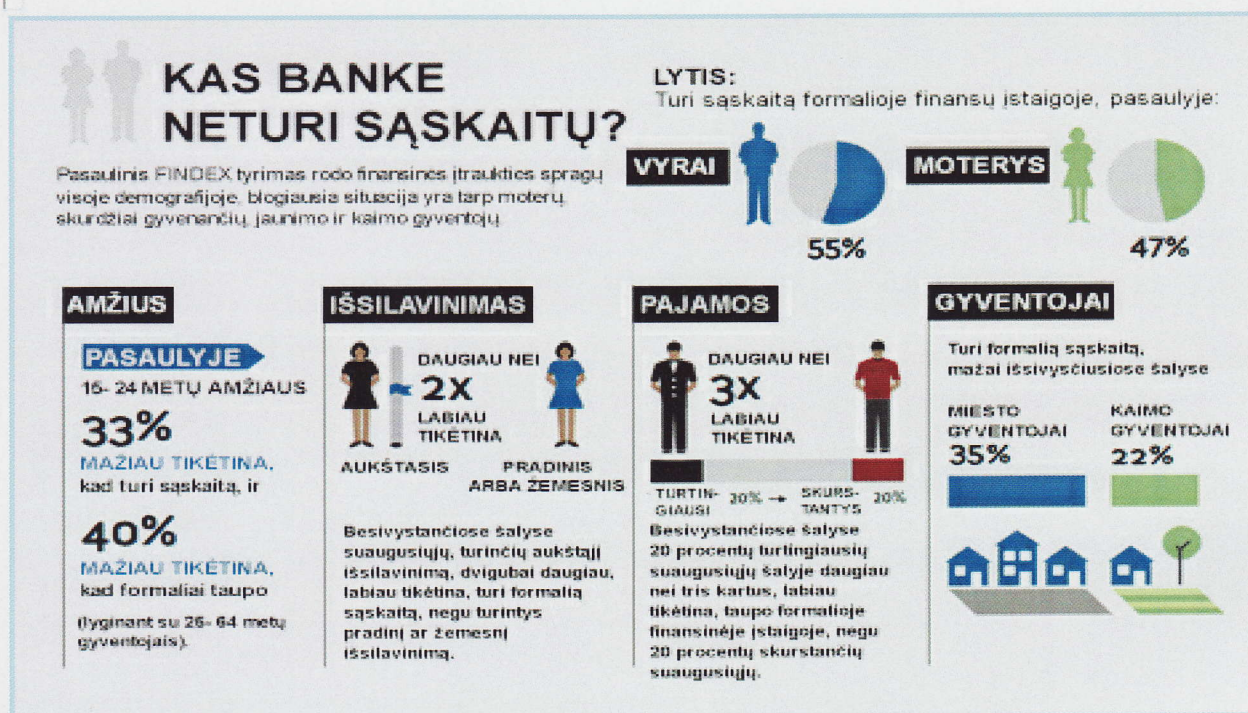
- Tapti lyderiu vaikų ir jaunimo socialinio ir finansinio švietimo srityje plėtojant ir gerinant mokymo programų medžiagą ir eksperimentuojant su naujais mokymo metodais.
- Pasiiekti iki 2016 metų pabaigos 10 milijonų vaikų ir jaunimo, dirbti 120 šalių įgyvendinant geros kokybės Aflatoun programą.
- Stiprinti Aflatoun prekės ženklo pasaulinį pripažinimą bei plėsti partnerių tinklą.

Remiantis Pasaulio banko išvadomis, kurios teigia, kad „*Finansinis raštingumas ir galimybė naudotis finansinėmis paslaugomis turi tiesioginę įtaką kovai su skurdu, pajamų nelygybės mažinimui ir ekonomikos augimui*“ (Pasaulio bankas).

„*Finansinis švietimas turėtų prasidėti jau mokykloje. Žmonės turėtų būti šviečiami finansiniais klausimais kuo anksčiau gyvenime*“ (Tarptautinė Ekonominio Bendradarbiavimo ir Plėtros Organizacija - EBPO)

- Finansinis raštingumas - vienas svarbiausių 21-ojo amžiaus gyvenimo įgūdžių.
- Mokyklinės programos - unikalūs potencialas ugdyti labiau kvalifikuotas ir patyrusias ateities kartas.
- Vaikai ir jaunimas - dabartiniai ir būsimi socialinės bei ekonominės veiklos dalyviai.
- Pinigai - priemonė tikslui pasiekti, todėl labai svarbu, kaip panaudojami pinigai ir ištekliai.
- Turime užtikrinti, kad finansinis raštingumas būtų pagrįstas etinėmis vertybėmis, socialine atsakomybe ir empatija.

PAGRINDINĖ TYRIMŲ IŠVADA: FINANSINIS ŠVIETIMAS YRA YPAČ VEIKSMINGAS KEIČIANT VAIKŲ IR JAUNIMO FINANSINES NUOSTATAS BEI FINANSINĘ ELGSENĄ - YPAČ TAUPYMO ELGSENĄ.

III. PAGRINDINIAI AFLATOUN MOKYMO PROGRAMOS KOMPONENTAI: METODIKA, MOKYMO KONCEPCIJA, TINKLAS

Aflatoun strategijos trys ramsčiai yra: koncepcija, programa, tinklas.

KONCEPCIJOS visi penki elementai yra tarpusavyje susiję ir yra nedalomi:

- Savęs pažinimas.
- Teisės ir pareigos.
- Santaupos ir išlaidos.
- Planavimas ir biudžeto sudarymas.
- Jaunimo socialiniai- finansiniai projektai.

KAIP MES SUPRANTAME, KAS TAI YRA „VAIKŲ IR JAUNIMO SOCIALINIS IR FINANSINIS RAŠTINGUMAS“ ?

Aflatoun subalansuoja socialinį ir finansinį raštingumo mokymą, nes socialinis ir finansinis raštingumas negali būti atsieti vienas nuo kito. Socialinių dalykų mokymas – mes turime mintyje pagalbą vaikams vystyti jų asmenybę, vaiko teisių mokymą, padėti kurti projektus siekiant socialinio teisingumo. Mokant finansinio raštingumo – mes suprantame mokymą taupyti, rengti finansines ataskaitas, sukurti socialinį finansinį projektą, kuris atneštų pelną.

KAIP JIE PAPILDO VIENAS KITĄ ?

Nepakanka vien žinoti Vaiko teises. Konvencija numato vaiko teisę mokytis, bet jeigu mokykla yra toli, o vaiko niekas negali pavežti į mokyklą, kokia nauda iš tos teisės ? Mes galime pasakyti berniukui, kad jis gali žaisti, tačiau, jeigu nėra kamuolio ar kitokio žaislo, jo teisė žaisti nebus įgyvendinta. Kartais reikia žmonėms pinigų, kad jų teisės įgautų prasmę.

Kaip socialinis ugdymas sustiprina finansinį mokymą? Aflatoun'as nemoko vaikų elgtis su pinigais neatsakingai. Mes žinome, kad pinigai atneša gyvenime daug pagundų ir sudėtingų situacijų. Todėl, prieš pradedant bet kokią verslą, mes siekiame išugdyti vaikams atsakomybės jausmą ir supratimą apie etiką. Mes ugdome juos jaustis ne tik asmenybę, bet ir šeimos ar bendruomenės nariu. Mes esame atsargūs ir nesuteikiame to supratimo vaikui, kad pinigai yra laimės šaltinis. Pinigai gali atnešti problemas lygiai taip pat, kaip ir sprendimus. Mes norime, kad vaikai suprastų, kad būdami asmenybėmis jie gali gauti naudos saugodami iniciatyvumą, verslumą, sumanumą. Mes pabrėžiame, kad iniciatyvumas, verslumas ir sumanumas teigiamai veiks ir bendruomenę.

KOKIE YRA 5PAGRINDINIAI MOKYMO ELEMENTAI IR KO VAIKAI GALI JŲ DĖKA IŠMOKTI ?

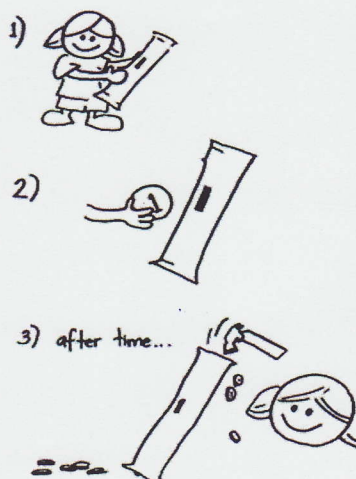
- 1. Savęs pažinimas.** Individualus supratimas ir tyrinėjimas, skirtas užauginti vaiko pasitikėjimą savimi ir ugdyti savarankiškus gebėjimus nuo jauniausio amžiaus. Mes mokome vaikus, kad jie suprastų ir vertintų save, kad užaugę pasitikėtų savimi ir galėtų valdyti savo gyvenimą. Vaikai mokosi pažinti savo emocijas ir jas išreikšti. Jie sužino, kad visi mes unikalūs ir ypatingi ir kad nesame svarbesni vienas už kitą. Mes taip pat norime padėti jiems būti atsakingiems už save. Aflatoun devizas: „Mokėk atskirti prasimanymus nuo tikrovės ! Tirk, mąstyk, nagrinėk ir veik !“
- 2. Teisės ir pareigos.** Skirtos supažindinti vaikus su Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos nuostatomis. Aflatoun'o mokymas remiasi Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija. Mes norime pasakyti vaikams, kad visi vaikai turi teises ir kad visų vaikų teisės visame pasaulyje yra vienodos. Tai daro juos lygiais. Visi turime skirtingus požiūrius į pasaulį dėl skirtingų religijų, politinių ir kitų įsitikinimų, bet yra tam tikros nustatytos normos, kurios yra surašytos į JT Vaiko teisių konvenciją. Vaikai taip pat sužino, kad Vaiko teisių laikymasis neleidžia atimti kito vaiko teisių. Mes mokome vaikus, kad kiekviena teisė yra lydimą pareigos. Pvz., jeigu vaikas turi teisę į išsilavinimą, jis turi pareigą gerai mokytis, jeigu vaikas turi teisę žaisti, jis turi pareigą žaisti saugiai, jeigu jis turi teisę į maistą, jis turi pareigą nešvaistyti maisto (taupyti).
- 3. Taupymas ir išlaidos.** Asmeninis finansų valdymas, taupymas ir pirkimas yra skirti padėti suprasti, kas yra vertė, vertę turinčių daiktų rinkimas propaguojant platų ir pozityvų požiūrį į taupymą, ne tik finansinį, bet ir kitą, pvz. gamtos išteklių, elektros, saikingą ir atsakingą vartojimą, santykių puoselėjimą, pajamų ir išlaidų planavimą. Mes padedame vaikams vystyti taupymo įgūdžius, kurie leidžia jiems veltui neiekvoti: pinigų, maisto, laiko, vandens ir kitų išteklių. Svarbu yra ugdyti pastovius, nuolatinis taupymo įgūdžius. Vaikai mokomi suprasti skirtumus tarp poreikių ir norų. Mūsų tikslas suteikti jiems gyvenimiškas pamokas, kad jie užaugę galėtų savimi pasirūpinti.

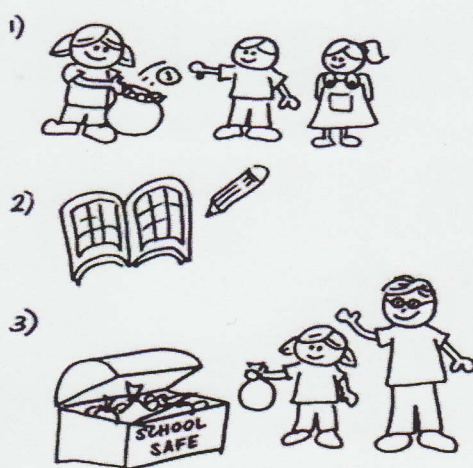
4. **Planavimas ir biudžetas.** Planavimas ir biudžeto rengimas skirti padėti vaikams sukurti asmeninius finansinius tikslus, išsiugdyti gebėjimą planuoti savo ateitį, mokytis žengti suplanuotus žingsnius didžiojo tikslo link jo įgyvendinimui. Jei mes mokome vaikus taupyti, mes turime išmokyti juos vesti pajamų- išlaidų balansą. Planavimas ir biudžeto formavimas moko vaikus kelti sau finansinius tikslus. Be to, vaikai mokosi, kaip valdyti ir kitus resursus, pvz. laiką.
5. **Vaikų socialiniai ir finansiniai projektai.** Socialiniai ir finansiniai projektai skirti mokytis įgyvendinti socialinius pokyčius, pažinti pasaulį ir kartu siekti savo tikslų įgyvendinimo. Vaikai yra skatinami mokykloje vystyti nedidelius socialinius ir finansinius projektus. Socialiniai projektai gali būti įvairūs, svarbu, kad jie leistų vaikams ir bendruomenės nariams jaustis puikiai, saugiai ir sveikai. Pvz., kai kada vaikai sodina medžius aplink mokyklą, kad būtų pavėsis, galėtų surasti vietą apmąstymams arba nuskinti vaisių. Arba vaikai inicijuoja judėjimą kovai su narkotikais, rūkymu ir alkoholiu. Arba judėjimą prieš patyčias arba kovą su mokytojų agresija.

Finansiniu projektu gali tapti bet koks projektas, atnešantis nedideles pajamas ir įgyvendinamas mokymosi laiku. Dažnai tai būna iškepti pyragaičiai, auginamų vištų kiaušinių pardavimas, daržų puoselėjimas ir auginamų daržovių pardavimas.

**Neformalios asmeninės
santupos
Jaunesni vaikai**

**Neformalios santaupos
mokyklos klube**

**Formalios santaupos vietiniame
Vaikams draugiškame banke
Vyresni vaikai**

„AFLATOUN YRA NEĮTİKĖTINAI AISTRINGAS MOKYMAS, Į KURĮ MES INVESTUOJAME TIEK DAUG LAIKO IR ENERGIJOS. NESVARBU, KOKIA PUIKI YRA AFLATOUN MOKYMO MEDŽIAGA, JOS VEIKSMINGUMAS PRIKLAUSO TIK NUO MOKYTOJO, KURIS JĄ PERDUODA“

AFLATOUN MOKYMO PROGRAMA IR VADOVĖLIAI

Programa griežtai skirstoma pagal vaiko amžiaus grupes. Mokymo programos skirtos vaikams ir jaunimui nuo 3 iki 18 metų +:

AFLATOT - nuo 3 iki 6 metų. Ši socialinio ir finansinio raštingumo programa yra skirta dar mokyklos nelankantiems vaikams (paprastai 3- 6 metų amžiaus), kuri pritaikyta ankstyvojo ugdymo programai. Programa grindžiama ankstyvojo ugdymo įrodymais, kad tokios ankstyvos investicijos į vaikus yra juos sustiprinantis privalumas, kuris laikui bėgant tik sustiprėja.

Ankstyvoji vaikystė yra tinkamas laikas teigiamai įtakoti vaiką. Vaikų raida šiame etape yra stipriai susijusi su aplinka ir mokymo efektas toliau turės didelę įtaką visą likusį gyvenimą. Tai labai svarbu, kad švietimo ir gyvenimo įgūdžių programos, tokios kaip Aflatot, pradedamos būtent šiame ankstyvame etape. Vaikai gauna socialinio ir finansinio raštingumo programos įgūdžių iki jiems einant į pradinę mokyklą. Daug ką jie sužino apie planavimo, biudžeto sudarymo, taupymo, išlaidų ir išteklių naudojimą, kuriuo yra grindžiamas jų kasdienybė. Dar prieš suvokdami pinigų prasmę, jie sužino paprastas sąvokas, tokias kaip visapusiškai išnaudoti turimus išteklius, t.y. „baigti valgyti savo maistą“ arba „pirkti tik reikmėms, poreikiams patenkinti“. Tai yra tik keletas kasdienių realijų, kad maži vaikai yra veikiami rinkos, kad jie jau yra susiję su finansiniu švietimu.

Ikimokyklinio amžiaus vaikai taip pat yra mokomi suprasti laiko nustatymą, kad yra laikas, kai laukti kažko yra prasmingiau, negu turėti tai dabar. Vaikai jau nuo 3 metų amžiaus yra veikiami socialinių vertybių duoti ir dalintis, o ne tik gauti dovanas ar materialines vertybes, bet ir su sąveikauti su kitais. Kiti svarbūs gyvenimo įgūdžiai, kurie yra įterpti į Aflatot vadovėlį pakaitomis, yra sprendimų priėmimas ir tikslų nustatymas. Tikime, kad pirmaisiais savo metais vaikai yra pajėgūs ir kompetentingi, nepriklausomai nuo jų socialinių sluoksnių, patirties ir amžiaus. Vaikai yra aktyvūs, motyvuoti ir nekantraujantys suprasti pasaulį, kuriame jie gyvena, ir išmoksta to padedant suaugusiesiems.

AFLATOUN nuo 6 iki 14 metų. Aflatoun pagrindinė programa orientuota į **pradinės mokyklos amžiaus vaikus**, nes nauji požiūriai ir elgesys yra lengviausiai absorbuojamas per šį laiką. Tai yra esminis laikotarpis asmeninio tobulėjimo, kur raštingumo, mokėjimo skaičiuoti ir pagrindiniai įgūdžiai įsišaknija ir tampa kasdienio gyvenimo dalimi. Programa skatina vaiko natūralų smalsumą. Tai

suteikia jiems papildomos informacijos ir teigiamų asociacijų su tokiomis temomis kaip vaikų teisių, taupymas ir socialiniai ir finansiniai projektai.

Aflatoun sukūrė mokymo programas visoms aštuonioms klasėms (kiekvienai klasei atskiras vadovėlis). Kiekviena knyga turi 40 veiklos valandų per metus. Socialinio ir finansinio raštingumo mokymas grindžiamas įvairia veikla pritaikant dainas, popieriaus lapus, žaidimus ir kitas veiklas. Pamokos yra pritaikytos pagal amžių ir kiekvienas knyga prideda naujus klausimus, susijusius su to amžiaus vaiko gyvenimu. Pagrindinė mokymo programa yra tikėjimas, kad vaikai geriausiai mokosi, kai jie bendrauja su pasauliu ir supančiais juos žmonėmis, su kuriais jie vykdo veiklą, kuri reikalauja iš jų tyrinėti, mąstyti, analizuoti ir veikti. Pagrindinė veikla yra demokratinis vaikų klubų formavimas, kuris reikalauja vaikus dirbti kartu, valdyti savo santaupas ir pradėti smulkaus verslo ir bendruomenės tobulinimo veiklą.

Įgyvendinant mokymosi procesą ugdymas yra orientuotas į vaiką (vaikas yra centre) ir įtraukiant jį į supantį pasaulį, Aflatoun mano, kad ši vaikų įgyta patirtis liks su jais amžinai.

AFLATOUN Neformalaus Ugdymo vadovėlis yra pagrįstas subalansuota Aflatoun socialinių įgūdžių ir finansinio raštingumo mokymo programa. Esminis programos bruožas yra tai, kad ji gali būti keičiama, kad atitiktų skirtingas situacijas ir kiekvienos neformalios mokymosi grupės poreikius. Pagrindinis programos vaikams pritaikymas neformaliojo ugdymo aplinkoje yra nuolat vystomas pritaikant grupės poreikiams.

Dalis vaikų neturi prieigos prie formaliojo švietimo mokyklos dėl galimybių ar išteklių trūkumo. Šiems vaikams, ugdomiems ne klasėje, o neformaliojo švietimo įstaigoje, Aflatoun NFU programa tampa jo mokymosi pagrindu formuojant jo įgūdžius ir padedant jiems išgyventi ir vystytis. Neformalus ugdymas apima vaikus, kuriems reikia specialios apsaugos, arba neformaliai besimokančius asmenis, iškritusius iš mokymosi proceso, gatvės vaikų, patyrusių smurtą, vaikų globos įstaigų, nusikaltusių įstatymams vaikų ir jaunimo mokyklose.

Darbas su vaikais šiose situacijose gali būti sudėtingas. Vaikai gali turėti raštingumo ir skaičiavimo uždavinių, taip pat dalintis patirtimi, kuri paveikė jų pasitikėjimo savimi ir gebėjimo mokytis lygį. Aflatoun mokymo programa buvo pertvarkyta taip, kad ji galėtų būti vedama tarpininko (mokytojo instruktoriaus), būti paprasta naudoti ne klasėje, ir gali būti skirta mažai raštingiems vaikams.

Programa labai populiari dėl savo lankstumo. Ji naudojama dirbant su gatvės jaunimu ir nepilnamečiais įkalinimo įstaigose, su našlaičiais ir klubų jaunimu visame pasaulyje.

Aflateen (lietuviškai Aflatinas) - vaikams nuo 15 metų ir vyresniems. Tai vadovėlis jaunimui, skirtas žinioms, kurios jam bus reikalingos gyvenime, vystyti ir įgūdžiams formuoti. Pritaikyta specialiai šiai kartai Aflateen programa suteikia jaunimui atsakymus į klausimą apie savo tapatybę ir juos supantį besikeičiantį pasaulį.

Jie ištiria tokias sąvokas kaip amžius, lyties, tautybės, etninės kilmės, socialinės-ekonominės būklės ir religijos laisvė. Aflateen taip pat apima pagrindines Aflatoun finansinio švietimo temas.

Labai svarbu, kad jaunimas suprastų pinigus ir rinką, kuri veikia juos vis daugiau ir daugiau, nes jie užaugę tampa vartotojais, darbuotojais ir gamintojais. Išsiaiškinę tokias temas, kaip identitetas ir finansai, jauni žmonės įgytas finansines žinias panaudoja praktinėje veikloje, įskaitant ir taupymo klubų kūrimą, socialinių ir finansinių projektų organizavimą bei įmonių įsteigimą, ir skatinant bendruomeninę veiklą.

Aflateen mokymo programa dabar papildyta Aflateen Digital (Aflateen Skaitmeninis), internete sukurta e-mokymosi platforma jaunimui. Aflateen Digital duoda socialines ir finansines žinias jaunimui visame pasaulyje pramogų ir ekonomiškiausiu būdu. Aflateen Digital sustiprina mokymosi galią žaisti ir dalintis, ir skatina natūralų jaunų žmonių talentą ir gabumus dirbti su skaitmeninėmis žiniasklaidos priemonėmis.

- Ugdytas ir žinių plėtimas.
- Mokymosi ir tyrinėjimo stimuliavimas.
- Iniciatyvumu grįsto požiūrio į ugdymo procesą skatinimas.
- Pasaulinės pilietybės ugdymas.
- Metodika: žaidimai, dainos, apklausos ir jaunimo projektai.

Mokymo vadovai

Vadovėliuose yra pateikta daug mokymosi modulių. Modulio pradžioje paprastai yra naudojamas “minčių lietaus” metodas, kuris leidžia vaikui suprasti, kad jis daug ką žino ir judėti pirmyn link naujos, dar nežinomos informacijos pateikimo arba įtvirtinant prieš tai jau išmokus dalykus.

Mokymo procese taip pat yra naudojamas “vaidmenų teatro” metodas. Tai metodas, suteikiantis vaikui erdvę, kurioje vaikas laisvai išreiškia savo nuomonę, lengvai ir linksmai supranta dalyko esmę. Papildomas šio metodo privalumas yra tas, kad technika paprasta, mokytis nereikia papildomų išteklių. “Vaidmenų teatras” ne tik padeda mokytojams dirbti pagal Aflatoun mokymo planą, bet ir gali būti naudojamas bet kurioje nacionalinės mokymo programos srityje. Kiekvienas užsiėmimas parodo mokymų dalyviams, kad nėra tobulo mokymo modelio, kurį rekomenduotų Aflatoun. Pats dėstantis mokytojas turi nuspręsti, koks modelis yra tinkamas jo mokyklai, klasei, organizacijai. Kiekvienas yra atsakingas už kūrybišką jam siūlomą programą panaudojimą. Svarbu, kad vaikas jaustųsi pasitikintis savimi.

Dar vienas svarbus aspektas mokant – lyčių lygybė, kuris yra Aflatoun mokymų šerdis. Vadovėliai sukurti taip, kad parodytų lyčių stereotipus ir skatintų lyčių lygybės idėją, suteiktų mokytojui galimybę išreikšti savo nuomonę tuo klausimu. Aktyvaus mokymo metodas leidžia susieti kiekvieną teisę su pareiga.

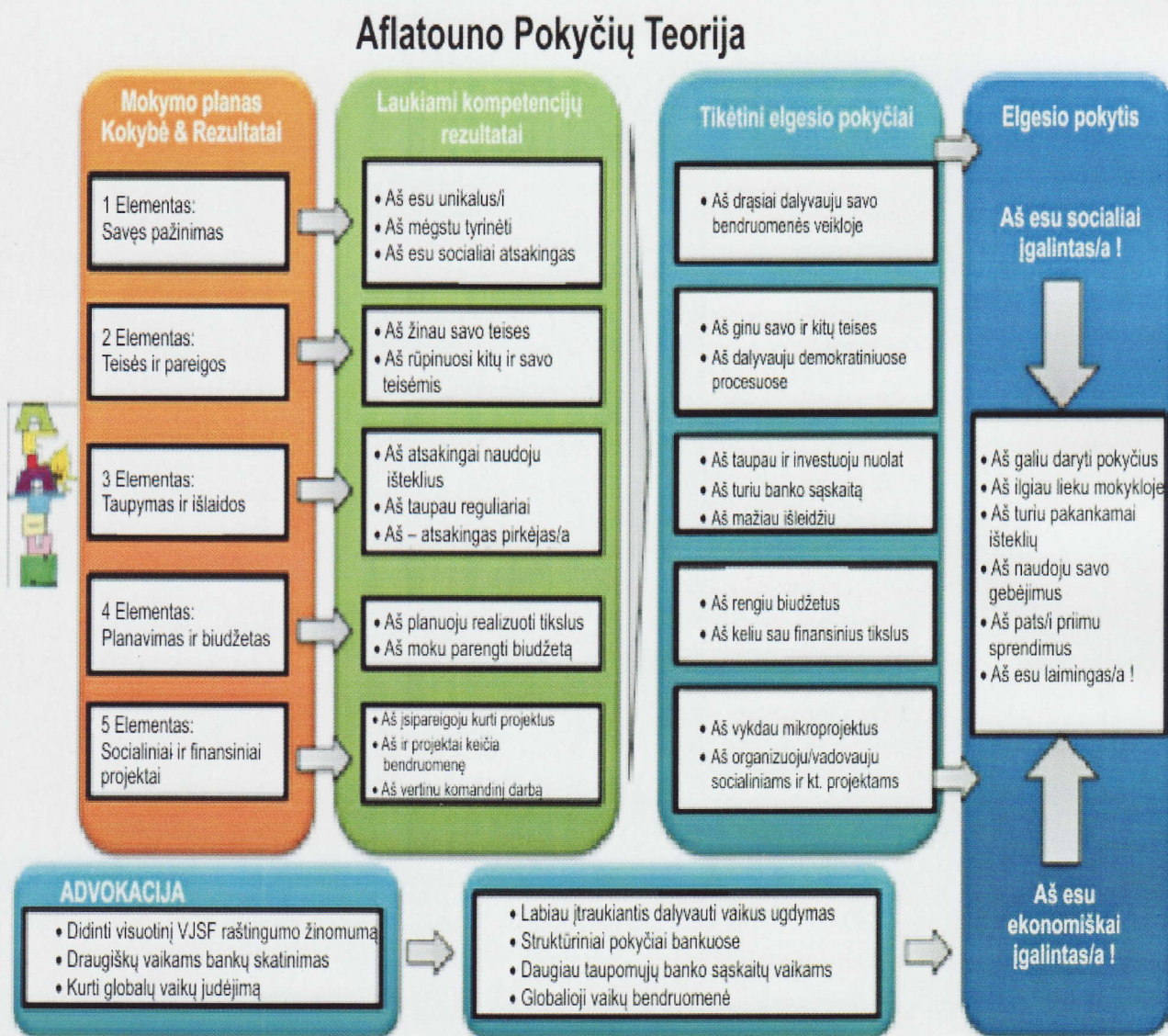
Pagrindiniai mokymo programos komponentai

	Socialinių/gyvenimo įgūdžių ugdymas	Finansinio raštingumo ugdymas	Švietimas apie pragyvenimo šaltinius
Aflatot 3 – 6 metų	Emocijos, pasekmės, sveikata / sauga, užuojauta	Pinigų vertė, kainos, santaupos, turtas	Karjera, profesija, verslas. tikslai, iniciatyvumas, problemų sprendimo įgūdžiai, komandinis darbas, patarimų klausymas, pavojaus išvengimas
Aflatoun 6 – 9 metų	Vaikų teisės, atsakomybė, pagarba kitiems, taisyklės, gebėjimas išklausti	Poreikiai ir norai, taupymo planas, atlygiai, bankų ir finansinių paslaugų pažinimas	Darbas, galimybės, veiksmų planas, disciplina, atkaklumas, bendravimas
Aflatoun 10 – 14 metų	Nuomonės išreiškimas. mokslinių tyrimų įgūdžiai, komandinis darbas, mokymosi visą gyvenimą vertinimas	Informuotas vartotojas, trumpas ir ilgalaikis planavimas, finansinės rizikos, reklamos poveikis	Atlyginimas, kapitalo reikmė, marketingas, įsidarbinimas, sugebėjimas įveikti įvairius pokyčius, vadybos įgūdžiai
Aflateen 15 – 18 + metų	Socialinis teisingumas, laiko valdymas, santykiai, lyderystė	Derybų įgūdžiai, perkamoji galia, palūkanų normos, finansiniai nusikaltimai	

AFLATOUN PROGRAMOS POVEIKIO ĮRODYMAI

Tyrimai parodė, kad Aflatoun programa turi poveikį asmeniniam, socialiniam bei finansiniams aspektams vaikų ir jaunimo gyvenime:

- Pozityvesnis požiūris į mokyklą.
- Pozityvesnis požiūris į save.
- Padidėjęs kritinis mąstymas.
- Padidėjęs vaikų teisių supratimas.
- Padidėjęs į vaiką orientuotų mokymo metodų naudojimas mokytojų tarpe.
- Aktyvesnis vaikų dalyvavimas jų bendruomenėje / mokykloje.
- Socialinis komponentas padeda pažaboti vaikų išnaudojimą.
- Pačių vaikų praneštas ir pastebimas pasitikėjimas savimi.
- Taupymo elgsena ir požiūriai.

AFLATOUN tinklas pasaulyje ir partnerystė

Aflatoun yra dinamiškas, veikiančių iš apačios į viršų, organizacijų tinklas, norinčių gauti išsilavinimą ir dirbti kartu. Gali ir kitos suinteresuotos organizacijos prisijungti ir pateikti savo mokymo programą ir priemones, kurios jiems reikalingos pristatant programą.

Partnerių organizacijos yra įsipareigojusios priimti pagrindinį įsitikinimą, kad teisių suteikimas vaikams nuo mažens turi prasmę. Aflatoun sėkmė yra kūrybiškumo, išradingumo, profesionalumo ir sunkaus šios organizacijos darbo rezultatas. Tai lemia geriausią įmanomą socialinio ir finansinio švietimo programos vaikams, su kuriais dirba, sėkmę.

Tarptautinį partnerių tinklą palaiko ir vysto Aflatoun sekretoriatas Amsterdame. Jis organizuoja regioninius ir tarptautinius mokymus, kvalifikacijos kėlimo galimybes, koordinuoja ir palaiko 120 regionų meistrų trenerių/ instruktorių veiklą visame pasaulyje ir suteikia išsamų techninės pagalbos priemonių paketą partneriams.

- Bendradarbiaujant su įvairiomis NVO, Aflatoun programos įgyvendinamos per jų šalių nacionalines programas. Lietuvai atstovauja Lietuvos Vaikų fondas
- Didžiausią Aflatoun sekretoriato dalį sudaro šie partneriai:
 - Plan International: kartu dirba 18 šalių,
 - ChildFund: bendradarbiauja 11 šalių,
 - Children International: 11 šalių, įskaitant JAV.
- Kitos bendradarbiaujančios organizacijos:
Junior Achievement, World Vision, World Learning,
Catholic Relief Services, CARE, Woord en Daad, BRAC,
Mercy Corps, ICS, YMCA, Salvation Army

TARPTAUTINIS MOKYKLŲ BENDRADARBIAVIMAS:

- **Aflateen Digital** www.aflateen.org - elektroninio mokymosi platforma 15 metų ir vyresniam jaunimui (apie šią platformą rašyta aukščiau);
- **Tarptautinė Aflatoun diena kovo 17 d.** Aflatoun diena yra Pasaulinės pinigų savaitės sudedamoji dalis): mokyklos visame pasaulyje pristato keletą savo veiklų (pramoginių ar švietimo), kurios padeda vaikams ir jaunimui iš skirtingų šalių bei bendruomenių susipažinti vieniems su kitais.

GALIMYBĖS MOKYTOJAMS TOBULINTI SAVO ĮGŪDŽIUS PER AFLATOUN AKADEMIJĄ. MOKYTOJŲ RENGIMAS.

- Alternatyvi mokymo strategija, pakeičianti mūsų standartinius mokymo seminarus.
- Tikimės tuo pasiekti aukštą kokybę ir kiekybę.
- Abipusiai naudinga partnerystė: universitetai/ pedagoginiai institutai/ kolegijos gauna šiandienos vaikų mokymo aktyviu metodu pritaikomuosius įgūdžius.
- Mes gauname instruktorius/ mokytojus, galinčius kelti programos įgyvendinimo kokybę mokymo seminarų būdu.

AFLATOUN AKADEMIJA:

- www.aflatounacademy.org – nauja Aflatoun sekretoriato svetainė mokytojams ir instruktoriams.

- Ši svetainė yra išteklių centras, kur talpinama mokymo medžiaga, vadovėliai, tyrimų rezultatai bei kitos naudingos priemonės.
- Ši platforma - puiki galimybė mokytojams ir instruktoriams pasidalinti idėjomis bei patirtimi, užduoti klausimus sekretoriui, mokytis nuotoliniu būdu ir t.t.

AFLATOUN PROGRAMOS MONITORINGAS IR VERTINIMAS

Galimos priemonės:

- Mokyklų / darželių/ neformalaus ugdymo centrų apklausa;
- Klasių / grupių apklausa;
- Vaikų / jaunimo apklausa;
- Tikslinės grupės diskusijos;
- Kontrolinis sąrašas stebėjimams klasėje;
- Vaikų / programos dalyvių istorijos;
- Pedagogų parengimo vertinimas;
- Kruopšti anketų analizė.

VERTINIMO PLANAVIMAS. KASMETINIS VERTINIMAS.

- Išplėstinis partnerių anketavimas visos programos mastu:
 - Mišrūs metodai;
 - Tik partneriams;
 - Duomenys apie programą;
 - Taupymas;
 - Socialiniai projektai/ Įmonės;
 - Mokymai;
 - Išlaidos;
 - Apklausos;
 - Mišrūs metodai;
 - Partneriai ir suinteresuotos organizacijos;
 - Atsiliepimai apie koncepciją, Aflatoun programą ir partnerių tinklą.

KARTKARTINIS VERTINIMAS:

- Technologijų vertinimas.
- Rezultatų vertinimas.
- Organizacinis vertinimas.
- Pirminės priemonės:

- Anketavimas;
- Tikslinės grupės;
- Interviu;
- Stebėjimas;
- Dalyvavimas;
- Mokymo priemonių vertinimo vadovas.

IV. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS TRAKŲ RAJONE IR PLĖTRA LIETUVOS REGIONUOSE

Aflatoun strateginiame plane numatyti programos įgyvendinimo šeši etapai tinka ir Lietuvai.

1. PRISIJUNGIMAS

Lietuvos vaikų fondas prisijungė prie Aflatoun programos 2012 m. ir bendradarbiaujant su Aflatoun sekretoriatu siekia kūrybiško Aflatoun programos įgyvendinimo ir plėtros Lietuvoje. 2014 m. Lietuvos vaikų fondas jau inicijavo apvalaus stalo diskusiją, kurioje dalyvavo Lietuvos Banko, LR švietimo ir mokslo ministerijos ir kt. suinteresuotų institucijų atstovai. Aukštų tikslų pasiekimui turime kviesti dalyvauti programoje tuos asmenis, nuo kurių priklauso vienokių ar kitokių sprendimų priėmimas dėl socialinio ir finansinio švietimo šalyje. Taip pat būtina juos kviesti ir į seminarus arba užsiėmimus tam, kad jie suprastų kaip būtina dalyvauti toje programoje.

2. PLANAVIMAS

VšĮ Trakų švietimo centras, Lietuvos edukologijos universitetas ir Lietuvos vaikų fondas kartu planavo ir suteikė galimybę bendrai partnerystei bendradarbiaujant organizacijoms pilnaverčiai siekti bendrų rezultatų. Vienas iš tokių partnerių yra Aflatoun programa, suteikianti galimybę panaudoti ekonomines ir socialines taisykles vaikų raštingumo ugdymui. Parengta šio projekto vizija, strategija ir programos modelis kaip naudotis Aflatoun programa, kad būtų pasiekti norimi tikslai. Bendradarbiaujant Trakų švietimo centrui, Lietuvos edukologijos universitetui ir Lietuvos vaikų fondui numatoma įgyvendinti Aflatoun programą kaip pilotinį projektą Trakų rajone ir supažindinti 5 regionų švietimo lyderius bei kitus atstovus su šios programos taikymu kasdieniniame darbe, sudominti juos šios patrauklios programos reikalingumu. Mokymų rezultatai ir vertinimas bus nuolat aptariami.

Pagrindinis metodas sėkmingai pasiekti norimą rezultatą - būtina pasitelkti vietinį Aflatoun partnerį, t.y. Lietuvos vaikų fondą, ir panaudoti jo tiesioginį bendradarbiavimą su Aflatoun sekretoriatu Amsterdame. Aflatoun programa veikia 105 šalyse, o tai yra didžiulė patirtis ir sukauptas potencialas, kuris mūsų vaikams taip pat reikalingas. Socialinis ir finansinis švietimas susietas su atitinkamo regiono strategija ir remiasi operatyviniais metiniais duomenimis.

Daugiausia socialinio ir finansinio švietimo sėkmė labai priklauso nuo programos finansavimo. Finansavimas taip pat susietas su metiniu planavimo procesu. Programos rezultatas priklauso nuo tikslaus planavimo. Finansavimui galima pasitelkti rėmėjus, atitinkamus fondus ir kt. Papildomas finansavimas remiasi trimis pagrindinėmis strategijomis: tradicinės dotacijos, bendradarbiavimas su finansinėmis institucijomis ir vyriausybės parama. Puikiai suprantama, kad sėkmingas finansavimas apsaugo programos įgyvendinimą nuo galimų pavojų. Todėl labai svarbu ieškoti skirtingų finansavimo šaltinių, kurie kaip galima geriau apsaugotų nuo gresiančių pavojų. Kadangi Aflatoun pagrindinis uždavinys yra skatinti socialinį ir finansinį švietimą, tai bankai, mikro-finansinės institucijos, kredito unijos, suinteresuoti finansiniu visuomenės išprusimu, yra linkę finansuoti šią programą. Bendradarbiavimas su finansinėmis institucijomis kartu su integruota Aflatoun programa, kuri siekia išmokyti vaikus taupyti mažiausiomis sąnaudomis, leidžia tikėtis puikių rezultatų.

3. VADOVĖLIAI

Aflatoun yra socialinė programa, suteikianti galimybę supažindinti vaikus su socialiniu ir finansiniu raštingumu ir yra naudojama visame pasaulyje. Ši programa suteikia galimybę ir techninį palaikymą toms organizacijoms, kurias domina šios programos studijos. Kartu su suinteresuotomis pusėmis dirbdami drauge galėsime pasiekti finansinio ir socialinio vaikų raštingumo pagerėjimo.

Aflatoun sekretoriatas pateikė Lietuvos vaikų fondui vadovėlius, skirtus Europos regionui, anglų kalba vertimui į lietuvių kalbą ir jų pritaikymui. Programos startui gautas finansavimas vadovėlių, skirtų Europos žemyne gyvenantiems vaikams, vertimui į lietuvių kalbą, adaptavimui ir leidimui.

Strateginis bendradarbiavimas su vyriausybėmis ir institucijomis suteikia galimybę vystyti ir įgyvendinti Aflatoun programą. Aflatoun sekretoriatas Amsterdame bendradarbiaudamas su Lietuvos vaikų fondu suteikia paramą socialinių ir finansinių programų vystymui, o Lietuvos organizacijų instrumentų panaudojimas padeda programos adaptavimui. Aflatoun programa vystoma šimtas keturiuose šalyse ir yra išversta ir adaptuota skirtingoms lingvistinėms grupėms. Vadovėliai adaptavimui ir vertimui į lietuvių kalbą parengti anglų kalba, todėl svarbu yra bendradarbiauti su švietimo ministerija, kuri gali padėti adaptuoti ir vystyti tokio pobūdžio švietimą vaikų ir jaunimo tarpe.

4. MOKYMAI

Pradėti Aflatoun programos įgyvendinimą Lietuvoje rengiant specialistus darbui su Aflatoun programa atsakingi Trakų švietimo centras, Lietuvos edukologijos universitetas ir Lietuvos vaikų fondas. Jie rengia pirmųjų mokymų programą, dalyvių atranką ir organizuoja mokymus. Pagal susitarimą sudaromos dešimties, trijų arba vienos dienos programos būsimiems mokytojų treneriams. Trakų švietimo darbuotojų

centras, Lietuvos edukologijos universitetas ir Lietuvos Vaikų fondas atranka 20 savanorių iš savo partnerių, švietimo institucijų, finansinių įstaigų, švietimui vadovaujančių darbuotojų ir panašiai. Paprastai pirminių žinių nepakanka, reikalingas nuolatinis mokymasis, naujovių sekimas pasitelkiant Aflatoun Akademijos (aukščiau duota nuoroda) resursus ir kt., periodiniai susitikimai, aptarimai, stebėseną, tyrimai, apibendrinimai, prezentacijos. Pirmieji būsimieji treneriai įsteigia Aflatoun klubą, kuris prižiūri programos vystymąsi ir plėtrą, ieško partnerių, rūpinasi finansavimu, rengia bendrus susitikimus. Šie dvidešimt (?) dalyvių surašo protokolą pagal Aflatoun pateiktas rekomendacijas, pasiskirsto vaidmenimis. Mokymų dalyviai parengs bendrą programą dalyvauti **tarptautinėje Aflatoun dienoje**, kuri vyksta kasmet **kovo septynioliktoji dieną**. Tą dieną viso pasaulio vaikai kalbasi tarpusavyje interaktyviai. Numatomi žingsniai kaip įtraukti į procesą tėvus ir kt.

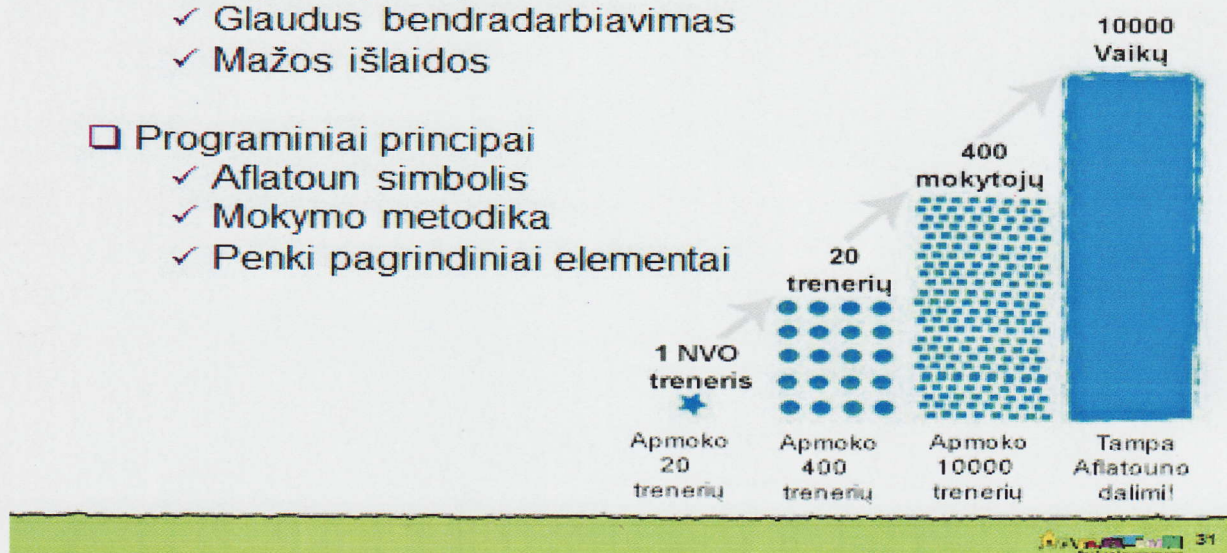
Realizacijos principai

□ Strateginiai principai

- ✓ Glaudus bendradarbiavimas
- ✓ Mažos išlaidos

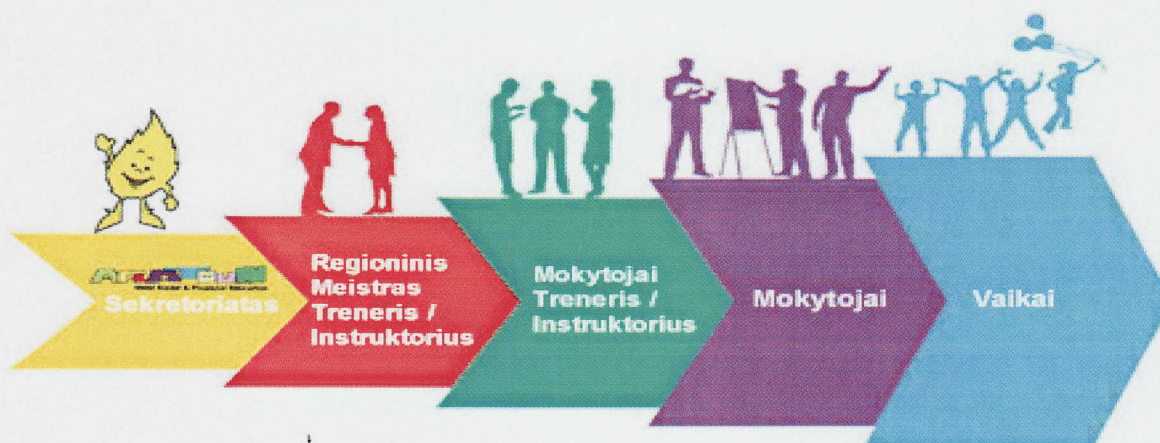
□ Programiniai principai

- ✓ Aflatoun simbolis
- ✓ Mokymo metodika
- ✓ Penki pagrindiniai elementai

Toliau mokymo procesas vyksta kaskadinių mokymų metodu. Lietuvoje parengti 20 savanorių, būsimųjų trenerių apmoko dar po dvidešimt mokytojų ir taip parengiama tolimesniam darbui 400 mokytojų, o šie apmoko 10 000 vaikų. Tokiu būdu plečiasi Aflatoun klubo veikla. Rezultato galima tikėtis po penkerių metų. Gali būti tiesioginis vykdymas per švietimo įstaigas, pasirinkus tinkamas mokyklas, vaikų darželius ar neformalaus ugdymo grupes. Svarbu numatyti kaip integruoti Aflatoun į švietimo programas, stebėti, vertinti ir teikti paramą besimokantiems mokytojams ir vaikams.

Geros kokybės mokymai

5. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Vaikai dalyvauja Aflatoun programoje įvairiose veiklose, pvz. dalyvaudami diskusijose ir analizuodami įvairias temas, kurdami veiklas, kurios atneš naudą mokyklai ir bendruomenei, dalyvaudami taupymo veiklose ir aktyviai veikiant skirtinguose įgyvendinimo etapuose. Dažniausiai Aflatoun mokymai vyksta mokyklose arba neformalaus ugdymo įstaigose, pvz. vaikų dienos centruose. Prieš du metus yra sukurtas vadovėlis mažiesiems Aflatot, todėl kūrybiškos veiklos numatomos ir vaikų darželiuose naudojant šį vadovėlį. Aflatoun programą vykdančios institucijos naudoja Aflatoun simboliką, kuria Aflatoun klubus pagal duodamas rekomendacijas. Mokytojas visada turi galimybę konsultuotis, gauti patarimus ar kitas rekomendacijas. Vyksta vizitai į mokyklas, stebimas taupymo procesas, padedama organizuoti klubus ir jų veiklą.

6. STEBĖSENA IR REFLEKSIJA

Svarbu aktyviai rinkti grįžtamąją informaciją, kaip į Aflatoun programą reaguoja vietos bendruomenė. Visa tai galima sužinoti rengiant bendruomenės susibūrimus, pasitelkiant talentų pasirodymus arba specialius verslumo renginius. Vykdomo procesas tamptai susijęs su stebėseną. Vykdomo metu būtina užtikrinti ugdymo proceso sekimą, paramą mokytojams ir vertinimą. Be to, labai svarbu užtikrinti pagrindines Vaiko teises. Programos vykdymo plėtotei galima pasitelkti

lobistus, kurie per švietimo ministeriją ir kitas vyriausybines organizacijas sugebėtų Aflatoun programą įtraukti į mokymo procesą.

Vienas iš iššūkių stebėsenai ir vertinimui yra programos platinimas. Kitaip sakant, tai labai priklauso nuo regioninių centrų išsivystymo. Aflatoun projektų nauda padeda rasti skirtingų paramą suteikiančių šaltinių. Taigi, galima tikėtis paramos ir iš tarptautinių centrų, o tam reikalingas ataskaitų rengimas, sisteminis atskaitomumas. Aflatoun sekretoriatas Amsterdame taip pat turi keletą būdų kaip paremti programos vertinimo ir pasidalinimo veiklą. Tai gali būti praktiniai patarimai, įvairūs fakultatyvai ir kiti vertinimo instrumentai. Be to, Aflatoun programos tyrimo centras kaupia ir platina duomenis apie kitų šalių patirtį šioje srityje. Galiausiai jie vykdo ir talkina pravesdami specializuotus apmokymus, švietimo koučingą bei padeda susirasti bendradarbiavimo partnerius. Labai svarbus draugiško bendradarbiavimo aspektas, suteikiantis galimybę kelti vaikų gyvenimo lygį, kurie dalyvavo socialinio ir finansinio mokymo programoje.

Dauguma apklausų patvirtina Aflatoun programos įgyvendinimo reikalingumą ir būtinybę koordinuoti. Tai suteikia galimybę pritraukti kapitalą, o socialinį ir finansinį mokymą pakelti į aukštesnį lygmenį regione.

Bendri tikslai ir metodai:

- Tapti vienu iš lyderių vaikų ir jaunimo socialinio ir finansinio švietimo srityje plėtojant mokymus ir eksperimentuojant su naujais mokymo metodais.
- Siekti iki 2020 metų pabaigos įtraukti į Aflatoun mokymo programą 10 tūkstančių vaikų ir jaunimo, dirbti bent 10 regionų įgyvendinant geros kokybės programą.
- Parengti švietimo darbuotojų kvalifikacijos kėlimo programą, skirtą vaikų socialinio ir finansinio raštingumo programos Aflatoun taikymui Lietuvos švietimo įstaigose.
- Stiprinti bendradarbiavimą tarp organizacijų ir plėsti partnerių tinklą.

Aflatoun programa ir trijų Lietuvos institucijų bendradarbiavimas suteikia galimybę realizuoti vaikų socialines ir ekonomines teises. Dėka šių organizacijų galime tikėtis, jog vaikai galės būti įtraukti į ekonominio ir socialinio saugumo kūrimą jų bendruomenėse. Tikėtina, jog toks bendradarbiavimas leis palyginti įvairias bendradarbiavimo vizijas. Šis programos diegimas suteikia galimybę stiprinti vaikų teises naudojantis Aflatoun įrankiais išgirsti vaikų balsą tame procese.

Aflatoun programa grindžiama socialiniu, finansiniu interpretavimu ir suteikia galimybę tikslams pasiekti. Pokalbiai su švietimo darbuotojais leidžia tikėtis, jog darbas pagal Aflatoun programą duos abipusės naudos. Aflatoun leidžia palyginti,

kaip švietimas keičia gyvenimo ciklo pažinimą. Ypatingai pradinėse klasėse, kur vaikų amžius nuo šešerių iki keturiolikos metų vadovėlių pagalba, kurie pritaikyti kiekvienam gyvenimo etapui užtikrina neformalų ugdymą ir yra garantas išsilavinimui įgyti.

Regionuose programa tiesiogiai vykdoma per atrinktas švietimo įstaigas, su kuriomis bendradarbiaujama. Taigi, tiesiogiai vykdomas mokymas, kuriam suteikiama parama ir vykdoma mokytojų stebėseną. Pagrindinis Aflatoun programos vykdymas labai priklauso nuo bendradarbiaujančių organizacijų paramos.

Toks būdas turi stiprias ir silpnas puses. Bendradarbiavimas susijęs su mažiausiomis sąnaudomis, todėl svarbu turėti stiprų partnerį, tokį kaip Aflatoun sekretoriatas Amsterdame ir tinkamai parinkti mokymo įstaigas.

V. Išvados

Aflatoun programos nauda yra neapsakomai didelė. Partnerystė duoda gerus rezultatus daugelyje programų saugant vaiko teises ir įgalina šviesti ir sąmoninti bendruomenę. Palinkėjimas norintiems kelti į naujas aukštumas socialinį ir finansinį švietimą - nepamiršti to, ko moko visame pasaulyje pripažinta Aflatoun programa ir padedanti ginti vaiko teises mūsų bendruomenėse.

Kitas svarbus sprendimas - kaip plėtoti Aflatoun programą? Neformalaus ugdymo/mokymo centruose Aflatoun programa gali būti vykdoma laisvalaikio. Lietuvos edukologijos universitete ir vaikų darželiuose/ mokyklose svarbu apsispręsti, ar tokia programa gali būti įtraukta į ugdymo/ mokymo planus ir būti plėtojama. Svarbi ir švietimui vadovaujančių institucijų nuomonė dėl Aflatoun programos įgyvendinimo ir plėtros.

VI. Šaltiniai:

www.aflatoun.org

www.gelbokitvaikus.lt

www.lvfi.lt

www.nvovaiiamskonfederacija.lt